Nr 9 WARSZAWA, LIPIEC 1949 R. Rok V

BIULETYN BIURA TURYSTYKI MINISTERSTWA KOMUNIKACJI

PROBLEMY MASOWEGO RUCHU TURYSTYCZNEGO

Zagadnienie regeneracji człowieka pracy, jego uświadomienie społeczne i polityczne, zaznajomienie z osiągnięciami, programami i planami, zapoznanie z krajem, którego jest gospodarzem, jego wartościami i bogactwem, pracą i jej wynikami, z których będzie korzystał, są podstawowymi czynnikami polityki naszego państwa.

Człowiek pracy, biorący udział w rządach krajem, uczestniczący we wszystkich komórkach i organizacjach społecznych i politycznych, ma określony obowiązek pracy dla swej zbiorowości, pracy wydajnej, oszczędnej i celowej. Ma on jednak również obowiązek zaznajomienia się i uświadomienia sobie celów, drogowskazów nowej Polski — którymi są: wydźwignięcie kraju z wiekowego zacofania gospodarczego i kulturalnego, wydobycie z grzęzawiska analfabetyzmu i z nieświadomości roli — jaką gra i grać musi człowiek pracy.

Z tytułu tych zadań i obowiązków człowiek pracy w Polsce ma prawo do udziału w korzyściach i osiągnięciach społeczności, wśród której i na rzecz której pracuje.

Jednym z podstawowych osiągnięć świata —jest prawo do odpoczynku, do wczasów, do korzystania z uzdrowisk, darów natury, jak powietrze, słońce, woda, lasy, góry; do poznania ośrodków kultury, pracy i nauki — wszystko w warunkach godnych człowieka, który oddaje z siebie wszystko na rzecz wspólnoty.

Ponieważ praca daje *prawo do udziału*, a więc pierwszeństwo może mieć tylko *przodownik pracy.*

Te uprawnienia mogą być zrealizowane przez masowy ruch turystyczny w najszerszym pojęciu tego słowa.

WARUNKI GEOGRAFICZNE POLSKI TURYSTYCZNEJ

Kraj nasz posiada wszystkie warunki naturalne, sprzyjające zaspokojeniu tęsknoty za naturą — jest przeto krajem, który rozwinąć może w pełni ruch turystyczny.

Posiadamy wspaniały krajobraz, bogatą szatę leśną, dogodne warunki klimatyczne, morze i góry i całą sieć kąpielisk, źródeł mineralnych i uzdrowisk, nie mówiąc już o zabytkach kultury, pomnikach martyrologii, warsztatach pracy i nauki.

Polskę turystyczną podzielić można na 6 zasadniczych rejonów:

1) góry,
2) morze,
3) jeziora,
4) niziny,
5) miasta zabytkowe i ośrodki martyrologii i
6) okręgi przemysłowe.

DEFINICJA RUCHU TURYSTYCZNEGO, JEGO PRZEDMIOT I CELE

Ruch turystyczny w znaczeniu nowoczesnym — to wzmożona potrzeba ludzka odpoczynku, zmiany środowiska, powietrza i rozbudzone i kultywowane zainteresowanie pięknem przyrody, oraz radość przebywania na łonie przyrody i korzystania z wartości natury.

Równocześnie jest to pęd człowieka do poznawania innego człowieka, jego warunków życia, jego dążeń, myśli i pragnień, na tle jego warsztatu pracy, nauki i ośrodków jego rozrywki.

1. Przedmiot ruchu turystycznego:

Wycieczki krajoznawcze, sportowe, szkolne, zjazdowe, rozrywkowe,
Pobyty lecznicze, odpoczynkowe, wczasowe,
Rozrywki świąteczne, lub przedświąteczne, na koniec tygodnia, z okazji wolnego dnia od pracy itp.,
Wyjazdy dla zwiedzenia ośrodków przemysłu, pracy, nauki, zabytków kultury i natury, historii i sztuki, ciekawych punktów widokowych, osobliwości etnograficznych, punktów, związanych z historią kraju, ruchów socjalnych, martyrologii, powstań, wojny itp.

2. Cele ruchu turystycznego

Podtrzymanie i poprawa stanu zdrowotnego człowieka pracy przez nawrót do natury, do przyrody żywej, posiadającej olbrzymie skarby lecznicze słońce, wodę, powietrze, tak potrzebne człowiekowi do wypoczynku i odprężenia a sprzyjające odnowie organizmu, uodporniające go na złe warunki pracy, wyżywienia i mieszkania.

Rozwój wiedzy o kraju, udostępnienie kultury i wzbudzenie zamiłowań estetycznych przez bezpośrednie zetknięcie się z dobrami materialnymi i kulturalnymi narodu, kraju i państwa, zapoznanie obywatela z warsztatami twórczości i pracy, osiągnięciami gospodarczymi i kuturalnymi, z pomnikami historii, walk społecznych, zabytków i pomnikami martyrologii, wszelkiego rodzaju osobliwościami regionalnymi, jak sposób życia i pracy, ubioru i mieszkania, zwyczajami i obyczajami, a przede wszystkim z nowymi ludźmi pracy, ich charakterami, poglądami itd.

Postęp gospodarczy — wynikający z zaspokojenia pędu człowieka do wędrówki, wzmagający przez ruch turystyczny obroty gospodarcze terenów ubogich, (rozwój przemysłu miejscowego i sztuki ludowej, atrakcji, imprez), co w konsekwencji dać musi wzmożenie obrotów gospodarczych.

Te wszystkie elementy masowego ruchu turystycznego, zaznajamiające człowieka pracy z krajem i współobywatelami, wzmagają poczucie więzi społecznej, zrozumienie celów, do których się dąży, a w konsekwencji poprzez elementy zdrowotności i odpoczynku, poczucie obowiązkowości i konieczności wydajnej pracy, by zbliżyć się do celu, którym jest podniesienie gospodarcze i kulturalne państwa i jego obywateli.

3. Masowy ruch turystyczny

Ruch turystyczny do ostatnich czasów był ruchem jednostkowym.
Przyczyną podstawową tego stanu rzeczy było:
a) wysokie koszty obsługi ruchu,
b) urządzenia turystyczne dla ruchu jednostkowego,
c) brak zainteresowań ruchem szerszych mas,
d) brak właściwej opieki państwowej.
Rozwiązania tego problemu szukać należy na drodze:
a)inwestycji turystycznych, przystosowanych do masowego ruchu,
b) propagandy turystycznej, popularnej, instruktywnej,
c) taniej obsługi turystycznej,
d) wciągnięcia do pracy organizacyjnej czynnika urzędowego, społecznego i handlowego, we wspólnej harmonijnej współpracy,
e) rozpoczęcia akcji planowej, a więc związanej ściśle z planem gospodarczym i inwestycyjnym kraju.
Oświetlenie zagadnienia masowego ruchu turystycznego i jego realizacji stanowić będzie przedmiot dalszych rozważań.

POSTANOWIENIA TARYFOWE O ULGACH PRZEJAZDOWYCH DLA WYCIECZEK TURYSTYCZNYCH

1. *Przejazdy za biletami wycieczkowymi powrotnymi.*

Z ulg taryfowych na podstawie biletów wycieczkowych powrotnych mogą korzystać wszyscy podróżni, z wyjątkiem dzieci do lat 10. Zniżka opłat wynosi 33% od taryfy normalnej i stosuje się przy przejazdach w klasie 2 i 3 tylko w pociągach osobowych, przy czym przerwy podróży nie są dozwolone i za niewykorzystany w drodze powrotnej z jakiegokolwiek powodu bilet wycieczkowy, należności się nie zwraca. Bilety wycieczkowe powrotne wydaje się tylko na stacjach, podanych niżej, jako wyjazdowe, za opłatą, pobraną z góry za przejazd tam i z powrotem i ważne są na 1 dzień. Ze stacji podanych, jako docelowe, biletów wycieczkowych powrotnych nie sprzedaje się.

Bilety wycieczkowe powrotne wydaje się z następujących stacji wyjazdowych do następujących stacji docelowych.

A) Przez cały rok (tylko w niedziele i święta): z Bielska do: Milówki, Rajczy, Soli, Węgierskiej Górki, Ustronia, Wisły, Wisły-Głębców i Zwardonia.
z Jeleniej Góry do: Szklarskiej Poręby, Karpacza i Kowar.

Z Katowic Będzina Miasta Dąbrowy Górniczej Mysłowic Sosnowca Północnego ,, Południowego	do Ustronia, Wisły i Wisły-Głębców
z Katowic Bytomia Chorzowa Chorzowa Miasta Gliwic Hajduków Zabrza	do Bystrej, Wilkowic i Mikuszowic
z Krakowa Gł. Osobowego Krakowa-Podgórza	do Kalwarii — Lanckorony, Kalwarii Zebrzydowskiej, Skawców, Suchej i Zembrzyc
z Wałbrzycha Głównego (Ogorzelca) Wałbrzycha Starego-Zdroju	do Janowic, Jedliny-Zdroju, Jugowic, Karpacza, Kowar, Krzeszowa, Miroszowa, Szklarskiej Poręby i Walima.

B) W okresie od 1 maja do 31 października (w dni zarówno powszednie jak i świąteczne) oraz od 1 grudnia do 30 kwietnia (tylko w niedziele i święta):
Z Poznania do: Kiekrzu, Kobylnicy, Kórnika, Mosiny, Osowej Góry, Parkowa, Promna, Puszczykowa, Puszczykówka i Stęszewa.

C) W okresie od 1 czerwca do 31 sierpnia (w dni zarówno powszednie, jak i świąteczne):
Ze Słupska: do Ustki.

D) W okresie od 1 maja do 3 września (tylko w niedziele i święta):

Z Będzina Miasta, Dąbrowy Górniczej, Mysłowic, Sosnowca Północnego, Sosnowca Południowego	do Bukowna, Goczałkowic Zdroju, Kobiora, Murcek. Olkusza, Pszczyny i Rabsztyna.
Z Białegostoku Centralnego:	do Białowieży, Ełka, Wasilkowa.
Z Bielska:	do Bażanowic, Bystrej-Wilkowic, Dziechcinki, Goleszowa, Grodźca Śląskiego, Jaworza-Jasienicy, Jeleśni, Kątów, Łodygowic, Mikuszewic, Mnisztwa, Obłazca, Podgórza, Polany, Skoczowa, Sporysza i Wapienicy.
Z Bydgoszczy Głównej:	do Bydgoszczy — Brdy Ujścia, Chmielnik, Rynkowa,
Z Bydgoszczy Gł., Torunia Miasta, Torunia Głównego:	do Ciechocinka, Kruszwicy, Łęgnowa, Otłoczyna, Solca Kujawskiego, Żnina.
Z Bytomia, Chorzowa, Chorzowa Miasta, Gliwic, Hajduków, Zabrza:	do Goczałkowic-Zdroju, Jastrzębia-Zdroju, Kobiora, Leśnicy — Murcków, Ozimka, Pszczyny. Rudzieńca, Sławęcic, Taciszowa, Toszka i Zdzieszowic.
Z Częstochowy:	do Blachowni, Herbów Nowych, Korwinowa, Mirowa, Nowego Kamińska, Olsztyna koło Częstochowy, Złotego Potoku i Żarek.

Z Gdańska Głównego, Gdańska Oliwy, Gdańska Wrzeszcza, Gdyni:	do Helu, Jastarni, Juraty, Kartuz, Krokowa, Pucka, Sławoszyna, Sominina, Sopotu, Szwarzewa Wejherowa, Wielkiej Wsi (na Helu), Wielkiej Wsi-Hallerowa, Wieżycy, Żelistrzewa i Żukowa.
Z Jeleniej Góry:	do Lwówka, Pilchowic — Zapory i Wlenia.
Z Katowic:	do Bukowna, Goczałkowic-Zdroju, Jastrzębia-Zdroju, Kobiora, Leśnicy, Murcków, Olkusza, Ozimka, Pszczyny, Rabsztyna, Radzieńca, Sławęcic, Taciszowa, Toszka i Zdziechowic.
Z Kielc:	do Chęcin, Łącznej, Małogoszczy, Słowika i Zagnańska.
Z Krakowa Głównego Osobowego	do Batowic, Bochni, Grodkowic, Kłaja, Krzeszowic, Leńcza, Łuczyc, Mydlnik, Przytkowic, Radziszowa, Rudawy, Słomnik, Stronia, Stryszowa, Tunelu, Wieliczki i Zabierzowa.
Z Lublina:	do Bystrzycy koło Lublina, Nałęczowa, Niedrzwicy Kościelnej, Puław i Zemborzyc.
Z Łodzi Fabrycznej:	do Andrzejowa, Gałkówka, Justynowa i Żakowic.
Z Łodzi Kaliskiej:	do Głowna, Grotnik, Jelenia, Kolumny i Swędowa.
Z Olsztyna Gł.	do Bartąga, Gągławek, Kętrzyna, Olsztynka, Ostródy, Pisza i Rucianego.
Z Radomia:	do Garbatki, Jedlni, Łącznej, Suchedniowa i Zagnańska.
Z Rzeszowa:	do Babicy, Czudca i Strzyżowa.
Ze Szczecina Gł. Osob.	do Niedźwiecka i Zaborska.
Ze Szczecina Niebuszewa Szczecina Tużyna:	do Polic, Podjuchów i Trzebieża Szczecińskiego.
Z Tarnowa:	do Bogoniowic — Ciężkowic, Bogumiłowic i Łowczówka-Leśnej.
Z Wałbrzycha Głównego (Ogorzelca) i Wałbrzycha Miasta (Starego Zdroju):	do Bolkowa, Kupna Górnego, Pilchowic — Zapory, Rogoźnicy i Wlenia.
Z Warszawy Głównej:	do Brwinowa, Chynowa, Międzyborowa, Milanówka, Piasecznicy, Radziwiłłowa, Rawki, Szymanowa, Warki i Zalesia Górnego.
Z Warszawy Gdańskiej:	do Choszczówki, Chotomowa, Legionowa, Płud, Pomiechówka i Zegrza.
Z Warszawy Wileńskiej:	do Grzegorzewa, Jastrzębiej Łąki, Klembowa, Kobyłki, Łochowa, Mostówki, Rybienka, Szewnicy, Urli, Wołomina, Zagościńca i Zielonki.
Z Warszawy Wschodniej:	do Choszczówki, Chotomowa, Legionowa, Miłosnej, Płud, Pomiechówka, Skrudy, Sulejówka, Wesołej, Woli Grzybowskiej i Zegrza.
Z Włocławka:	do Ciechocinka.
Z Wrocławia Głównego i Wrocławia Nadodrza:	do Bystrzycy Górnej, Obornik Śląskich, Ozimka, Rogoźnicy, Sobótki, Strzebłowa i Trzebnicy.

2. *Przejazdy uczestników zjazdów turystycznych, sportowych (i innych).*

Z ulg taryfowych tego rodzaju mogą korzystać uczestnicy zjazdów, wymienionych w „Postanowieniach szczególnych o ulgach przejazdowych", między innymi również zjazdów turystycznych i sportowych na podstawie każdorazowego zezwolenia Ministerstwa Komunikacji, udzielanego według swobodnego uznania osobno dla każdego poszczególnego zjazdu. Wysokość zniżki jest również zależna od każdorazowej decyzji Ministerstwa Komunikacji. Ulgę stosuje się w klasie 3 pociągów osobowych od stacji miejsca zamieszkania uczestnika zjazdu do stacji miejscowości, w której odbywa się zjazd i z powrotem, lub tylko od stacji miejscowości, w której odbywa się zjazd, do stacji pierwotnego wyjazdu na zjazd i tylko przy odległości przejazdu w jedną stronę conajmniej 30 km, lub przy uiszczeniu opłaty najmniej za 30 km — z terminem ważności, ustalonym każdorazowo dla poszczególnego zjazdu. Przerwy podróży nie są dozwolone. Kolej nie zwraca należności za niewykorzystane karty uczestnictwa. Ministerstwo Komunikacji może jednak w zezwoleniu na przyznanie ulgi przyznać ją na warunkach innych, niż wyżej podane.

Celem uzyskania ulgi organizacja, zwołująca zjazd, powinna zwrócić się conajmniej na 30 dni przed terminem zjazdu z pisemnym wnioskiem do Ministerstwa Komunikacji za pośrednictwem swej naczelnej władzy.

Wniosek powinien zawierać: cel i termin zjazdu, stację wyjazdu i stację miejsca zjazdu oraz ilość uczestników.

Do wniosku powinien być dołączony program zjazdu, a także dowód uprawnienia do zwołania zjazdu, stwierdzający równocześnie, że zjazd zwołuje się w celach wyszczególnionych w ust. 1.

O przyznaniu ulgi Ministerstwo Komunikacji zawiadamia w odpowiednim czasie komitet zjazdu, oraz wszystkie zainteresowane DOKP, które zawiadamiają o przyznanej uldze właściwe stacje i kolejowe organa kontrolne.

Po otrzymaniu zezwolenia Ministerstwa Komunikacji komitet zjazdu jest uprawniony do nabycia przez upoważnionego przedstawiciela we wskazanej w zezwoleniu DOKP odpowiednich kart uczestnictwa w ilości ustalonej w odnośnym zezwoleniu Ministerstwa Komunikacji.

Cena karty uczestnictwa podana jest na karcie.

Karty uczestnictwa wydaje DOKP po uprzednim wpłaceniu należności za karty i po wpisaniu w nich daty i numeru zarządzenia Ministerstwa Komunikacji, przyznającego ulgę, terminu ważności karty uczestnictwa oraz procentowej wysokości zniżki.

Komitet Zjazdu obowiązany jest wypełnić należycie atramentem lub przy pomocy stempla wszystkie pozostałe rubryki w kartach uczestnictwa przed wydaniem ich uczestnikom zjazdu.

Rozdział kart uczestnictwa przeprowadza komitet zjazdu za pośrednictwem zainteresowanych organizacji lub bezpośrednio wśród uczestników zjazdu.

Karty uczestnictwa mogą być wydawane tylko uczestnikom zjazdu.

Komitet zjazdu nie jest uprawniony do pobierania za karty uczestnictwa od uczestników zjazdu cen wyższych, niż ustalone przez kolej.

Do stwierdzenia tożsamości osoby, korzystającej z karty uczestnictwa, służą dowody osobiste, legitymacje służbowe lub legitymacje członkowskie, zaopatrzone w fotografię.

Za wystawienie karty uczestnictwa osobie nieuprawnionej wystawca odpowiada narówni z osobą, korzystającą bezprawnie z tej karty.

Kolei przysługuje prawo kontroli właściwegowystawiania i wydawania kart uczestnictwa.

Osoba, która odstąpi wypełnioną kartę uczestnictwa lub korzysta z karty uczestnictwa, wystawionej dla innej osoby, ponosi niezależnie od odpowiedzialności, przewidzianej w taryfie, również odpowiedzialność karną.

Jako uzasadnienie bezpłatnego powrotu dla posiadacza karty uczestnictwa służy zachowany bilet, wykupiony na przejazd pierwotny wraz z kartą uczestnictwa wypełnioną, ostemplowaną w odpowiedniej rubryce przez kasę biletową stacji wyjazdu pierwotnego, i zaopatrzoną na stronie odwrotnej w pieczęć komitetu zjazdu na dowód, że dana osoba rzeczywiście wzięła udział w zjeździe. Strona odwrotna biletu oraz odpowiednia rubryka karty uczestnictwa muszą być ostemplowane datownikiem stacji wyjazdu powrotnego przed rozpoczęciem podróży powrotnej.

Komitet zjazdu obowiązany jest stwierdzić w rubryce 3 karty uczestnictwa udział posiadacza karty w zjeździe. Bez tego stwierdzenia karta uczestnictwa nie uprawnia do bezpłatnego lub ulgowego przejazdu z powrotem. Stwierdzenie udziału w zjeździe przed odbyciem zjazdu jest niedozwolone.

Po zakończeniu podróży posiadacz karty uczestnictwa obowiązany jest oddać ją wraz z biletem pracownikowi kolejowemu, wyznaczonemu do odbioru biletów.

3. Przejazdy wycieczek turystycznych i krajoznawczych.

Z ulg taryfowych dla wycieczek turystycznych i krajoznawczych korzystać mogą członkowie stowarzyszeń i organizacji:

a) Liga Morska, b) Polskie Towarzystwo Krajoznawcze, c) Polski Związek Kajakowy, d) Polski Związek Zachodni, e) Związek Młodzieży Polskiej,

przy przejazdach w grupach conajmniej 5 uczestników wycieczki przyczym granica ilości uczestników ustalana jest każdorazowo przez właściwą Dyrekcję Okręgową Kolei Państwowych. Zniżkę opłat w wysokości 66% od taryfy normalnej stosuje się w drodze powrotnej za okazaniem w kasie odpowiedniego zaświadczenia o udzieleniu ulgi, wystawionego przez właściwą Dyrekcję Okręgową Kolei Państwowych. Ulgę stosuje się tylko w okresie od 1 maja do 30 września, jedynie w klasie III pociągów osobowych i pośpiesznych, przy przejazdach powrotnych z następujących stacji docelowych:

Z Augustowa, Ełku, Fromborku, Giżycka, Kętrzyna, Lidzbarku Warmińskiego, Mikołajek, Olsztynka, Orzysza, Ostródy, Piszu, Rucianego, Suwałk, Węgorzewa, do Białegostoku, Bydgoszczy, Bytomia, Chorzowa, Częstochowy, Dąbrowy Górniczej, Gdańska, Gdyni, Gliwic, Gniezna, Grudziądza, Inowrocławia, Kalisza, Katowic, Kielc, Krakowa, Lublina, Łomży, Łodzi, Olsztyna, Piotrkowa Trybun., Poznania, Radomia, Siedlec, Sosnowca, Torunia, Warszawy, Włocławka, Wrocławia, Zabrza.

Celem uzyskania ulgi należy zwrócić się przynajmniej na 7 dni przed zamierzonym wyjazdem do Dyrekcji Okręgowej Kolei Państwowych, w której okręgu leży stacja wyjazdu pierwotnego, z pisemnym wnioskiem, zawierającym: stację wyjazdu i docelową, datę wyjazdu i powrotu, ilość osób, imię, nazwisko i adres przewodnika wycieczki oraz szczegóły, odnośnie dowodu osobistego, którym kierownik wycieczki będzie się legitymował. Dyrekcja Okręgowa Kolei Państwowych może żądać imiennego wykazu uczestników wycieczki.

O udzielaniu ulgi DOKP zawiadamia petenta na druku, stanowiącym jednocześnie zaświadczenie.

Ulgę stosuje się na podstawie zaświadczenia, wystawionego przez DOKP na nazwisko przewodnika grupy.

Ulgę stosuje się jedynie pod warunkiem odbycia przejazdu pierwotnego za opłatą normalną, co musi być stwierdzone przez kasę biletową stacji wyjazdu pierwotnego wypełnieniem i ostemplowaniem rubryki 1) na stronie odwrotnej zaświadczenia.

Na przejazd wycieczki kasa biletowa wydaje przewodnikowi grupy bilet zbiorowy, a oprócz tego każda osoba, należąca do danej wycieczki, otrzymuje bilet kontrolny. Bilety kontrolne ważne są tylko łącznie z biletem zbiorowym.

Przewodnik grupy ponosi wobec kolei odpowiedzialność za nieprawidłowość dowodów na przejazd ulgowy. Za nieposiadanie biletu kontrolnego odpowiada każdy uczestnik wycieczki solidarnie wraz z przewodnikiem grupy.

KRONIKA

Z DZIAŁALNOŚCI BIURA TURYSTYKI MINISTERSTWA KOMUNIKACJI

Osobiste

Z dniem 1 kwietnia rb. kierownictwo Biura Turystyki Ministerstwa Komunikacji objął ob. Dyrektor Dr Zygmunt Filipowicz. Obowiązki jego Zastępcy pełni ob. Vice-Dyrektor Józef Szelichowski.

Utworzenie Rady Turystycznej przy Ministrze Komunikacji.

W najbliższym czasie utworzona będzie Rada Turystyczna, jako organ doradczy i opiniodawczy Ministra Komunikacji i innych Władz państwowych, reprezentujących opinię społeczną i fachową w sprawach turystyki powszechnej. W skład stałych Członków Rady wejdą przedstawiciele następujących władz i instytucyj:

Rady Centr. Zw. Zawod., Funduszu Wczasów Pracowniczych, ZMP, Zw. Samopomocy Chłopskiej, Polskiego Tow. Kraj., P. T. Tatrzańskiego, Polskiego Zw. Narciarskiego, Polskiego Zw. Kajakowego i Polskiego Zw. Kolarskiego.

Uzgadnianie projektu statutu Rady przez zainteresowane Władze i instytucje znajduje się w stadium końcowym.

Ośrodki wypoczynków niedzielnych i świątecznych.

Biuro Turystyki Ministerstwa Komunikacji uzyskało dodatkowe kredyty inwestycyjne celem przygotowania terenu podwarszawskiego dla potrzeb ruchu tzw. „week-endowego", czyli ruchu wycieczkowego i wypoczynkowego w dni niedzielne i świąteczne.

Stolica nasza odczuwa dotkliwy brak takich urządzeń w niedalekiej odległości od miasta, dających możność wycieczkowiczom złożenia w bezpiecznym miejscu podróżnych rzeczy i zwierzchniej odzieży, znalezienia dachu nad głową w razie zimna lub słoty, oraz otrzymania gorącego posiłku, lub napoju po cenach dostępnych dla szerokiego ogółu.

W tym roku na początek wybrane zostały dla tego celu 2 miejscowości: Zakroczym nad Wisłą i Jadwisin nad Bugo-Narwią. Obie posiadają wartości turystyczne i wypoczynkowe: malownicze, pagórkowate, pocięte wąwozami okolice, szpilkowe lasy, rzekę i plażę.

Kredyty inwestycyjne na obie te miejscowości przydzielone zostały Polskiemu Towarzystwu Krajoznawczemu w kwocie łącznej 20 mil. złotych. Towarzystwo przystąpiło do opracowania planów budowy wielkich hal, przeznaczonych na jadalnie, przechowalnie rzeczy wycieczkowiczów, szatnie i poczekalnie oraz budynków gospodarczych na kuchnie i spiżarnie.

Objazd krajoznawczo-fotograficzny powiatów sudeckich Śląska.

Od trzech lat odbywają się organizowane przez Ministerstwo Komunikacji objazdy Ziem Odzyskanych dla referentów turystyki przy Urzędach Wojewódzkich i Dyrekcjach Kolejowych, celem zapoznania ich z osobliwościami turystycznymi tych Ziem. Objazdami kieruje Dr Mieczysław Orłowicz. W roku bieżącym miały się odbyć cztery objazdy Sudetów, wybrzeża morskiego, pojezierza Mazurskiego i Ziemi Lubuskiej.

Jako pierwszy z tych objazdów w roku bieżącym odbył się w dniach od 16 — 26 maja objazd Śląskiego Zagłębia Węglowego i powiatów sudeckich od Odry po Nysę Łużycką. W objeździe brało udział kilku fotografów pejzażystów, którzy w ciągu objazdu zrobili około 1500 zdjęć fotograficznych.

Między innymi zwiedzono i pofotografowano: Katowice, Świętochłowice, Zabrze, Gliwice, Knurów, Dębieńsko, Rybnik i miejscowości w okolicznym okręgu górniczym, Racibórz, Prudnik, Zwierzyniec, Głuchołazy, Koperniki, Otmuchów, Kamieniec, Bardo Kłodzko, Lądek, Śnieżnik, Międzygórze, Polanicę-Zdrój, Duszniki, Kudowę, Wambierzyce, Radków, Szczeliniec, Nową Rudę, Dzierżoniów, Niemczę, jezioro Bystrzyckie, Wałbrzych, Szczawno, Książno, Krzeszów, Chełmsko, Jelenią Górę, Szklarską Porębę, Swieradów, Czerniawę, Zgorzelec nad Nysą, Sulików, Bogatynie, jezioro Leśniańskie, zamek Czochę, jezioro Pilichowickie, Lubomierz, Gryfów, Lwówek, Wleń, Jawor, obóz Gross-Rosen, Strzegom, Świdnicę, Góry Orlickie.

Odprawa referentów turystyki ze wszystkich DOKP.

W dniach 17 i 18 czerwca rb. odbyła się w Gdańsku rownolegle z konferencją, poświęconą ustaleniu rozkładów jazdy pociągów nadzwyczajych na „Święto Morza", odprawa referentów turystyki ze wszystkich Dyrekcyj Okręgowych Kolei Państwowych.

Przedmiotem odprawy były sprawy: 1) uaktywnienia działalności referatów turystyki w akcji masowego ruchu turystycznego i współpracy w tym zakresie z czynnikiem związkowym, społecznym oraz referatami turystyki w Urzędach Wojewódzkich, 2) zasad masowych przewozów turystycznych, 3) planów przewozów masowych nad morze w nadchodzącym sezonie letnim 1949. W końcu omówiono dezyderaty poszczególnych referatów turystycznych D.O.K.P. w związku z utworzeniem Dyrekcji Generalnej Kolei Państwowych.

Program szkolenia instruktorów krajoznawczo-turystycznych oraz kierowników i przewodników wycieczkowych.

Biuro Turystyki Ministerstwa Komunikacji zarządziło, ażeby programy kursów szkolenia instruktorów krajoznawczo-turystycznych oraz kierowników i przewodników wycieczkowych, organizowane przy pomocy zasiłków ze Skarbu Państwa uwzględniły przedmioty, związane z wychowaniem obywatelskim słuchaczy tych kursów.

W szczególności: programy tych kursów, poza wykładami i ćwiczeniami praktycznymi, dotyczącymi poznania terenów danego regionu, czy miejscowości, oraz ich osobliwości i zabytków i dotyczącymi metodyki planowania, organizowania, prowadzenia wycieczek i regulaminów dla uczestników wycieczek, powinny obejmować następujące tematy:

I. w dziale: krajoznawstwo i turystyka:

1. Znaczenie turystyki dla Państwa,
2. Opieka Państwa nad turystyką oraz organy (urzędy) państwowe, opiekujące się turystyką,

3. Co to jest krajoznawstwo i czym się ono interesuje,
4. Znaczenie społeczne wycieczek,
5. Turystyka masowa, jako wypoczynek świata pracy i jako czynnik wychowania obywatelskiego, rozwoju kulturalnego i fizycznego,
6. Organizacje krajoznawczo- turystyczne w Polsce oraz organizacje społeczne, zajmujące się ubocznie turystyką,
7. Rola Związków Zawodowych w organizowaniu masowej turystyki i formy współpracy ich z organami państwowymi i z organizacjami krajoznawczo-turystycznymi.

II. w dziale: „Polska współczesna":
1. Ustrój polityczny Polski, władzę państwowe,
2. Ustrój społeczno-gospodarczy, organa i instytucje społeczne i gospodarcze,
3. Odbudowa kraju i jej wyniki dotychczasowe,
4. Akcja socjalna,
5. Świat pracy, jego rola i stanowisko w Państwie i społeczeństwie,
6. Obiekty, godne widzenia na terenie Polski, z punktu widzenia poznania Polski współczesnej i zrozumienia istoty życia współczesnego,
7. Problemy społeczno-gospodarcze regionu, dla którego organizuje się kursy.

III. w dziale: Metodyka prowadzenia wycieczek:
1. Zadania i obowiązki instruktorów, kierowników i przewodników wycieczkowych,
2. Etyka i kultura turystyczna,
3. Odbudowa kraju, rozwój gospodarczy i kulturalny, zakłady przemysłowe, przybytki i instytycje nauki, kultury i sztuki, pomniki martyrologii, pola bitew oraz pomniki braterstwa oręża polskiego i radzieckiego z okresu ostatniej wojny — jako podstawowe elementy układania programów wycieczek oraz udzielania objaśnień i opisów ze strony przewodników wycieczek.

INWESTYCJE TURYSTYCZNE W TERENIE

Wykaz domów wycieczkowych i schronisk turystycznych w Polsce

(Wykaz obejmuje zarówno domy i schroniska czynne, jak i będące w odbudowie, z tym, że niektóre z nich, będące w odbudowie, już teraz częściowo mogą być użytkowane dla celów noclegowych, inne zaś mogą być czynne przy końcu tegorocznego sezonu letniego. Schroniska czynne całkowicie oznaczone są gwiazdką*)).

I. Warszawa i województwo warszawskie.

Schronisko turystyczne miejskie w Warszawie ul. Czerniakowska 128 — 45 miejsc. Płock — schronisko Związku Popierania Turystyki — 120 miejsc.

II. Województwo kieleckie.

*) Kielce, ul. Staszica 3 — 60 miejsc. *) Częstochowa, ul. Dąbrowskiego — 1600 miejsc. *) Sandomierz, ul. Żeromskiego 6 — 20 miejsc. *) Święty Krzyż, klasztor — 100 miejsc. *) Święta Katarzyna, wieś — 50 miejsc.

III. Województwo krakowskie.

*) Kraków, róg Plant i ul. Św. Tomasza — 350 miejsc. Kroczyckie Skały koło Żarek w Jurze Krakowskiej — 50 miejsc. *) Zakopane, Hotel Morskie Oko, ul. Krupówki 58 miejsc. *) Zakopane, Staszeczkówka ul. Krupówki — 70 miejsc. *) Hala Gąsienicowa w Tatrach — 70 miejsc. *) Zakopane dom turystyczny im. ks. Stolarczyka ul. Chałubińskiego — 60 miejsc. *) Hala Gąsienicowa w Tatrach schr. pryw. — 50 miejsc. *) Hotel Turystyczny na Kalatówkach w Tatrach — 100 miejsc. *) Na Kasprowym Wierchu Polskich Kolei Lin. w Tatrach — 29 miejsc. *) w Roztoce — 60 miejsc. *) nad Morskim Okiem — 100 miejsc. *) w Dolinie 5-ciu Stawów — 25 miejsc. *) Na Hali Kondratowej — 16 miejsc. *) Schronisko Słonińskiego w Dol. Kościeliskiej — 30 miejsc. *) Na Hali Ornak — 30 miejsc. *) Na Łysej Polanie, bud. Barcikowej — 6 miejsc. *) Na Przysłopie Miętusim, Polakówny — 5 miejsc. *) Na Hali Goryczkowej, budynek Polaka — 10 miejsc. *) W Dolinie Chochołowskiej u ujścia Starej Roboty — 30 miejsc. *) w Dolinie Starej Roboty — 5 miejsc. *) Harcerskie na Głodówce koło szosy do Morskiego Oka — 70 miejsc.

W Beskidzie Wysokim:

Pod Babią Górą — 40 miejsc, *) na Pilsku 60 miejsc, *) na Lipowskiej — 60 miejsc, *) na Rysiance pod Lipowską — 20 miejsc, *) na Boraczej — 25 miejsc. *) na Przegibku pod Małą Będoszką — 37 miejsc, *) w Zwardoniu — 60 miejsc, *) w Hucisku — 8 miejsc, *) w Węgierskiej Górce — 5 miejsc, *) w Milówce — gospoda „Beskid" — 20 miejsc.

W Beskidzie Małym:

*) na Magórce — 48 miejsc, *) schronisko na Magórce koło Huciska — 74 miejsc, *) na Hrobaczej Łące — 24 miejsc.

W Beskidzie Wyspowym i w Gorcach:

*) w Rabce — 4 miejsc, *) na Wielkim Luboniu — 6 miejsc, *) na Zarabiu koło Myślenic — 30 miejsc, *) na Łysinie koło Myślenic — 30 miejsc, *) stanica w Nowym Targu — 10 miejsc.

W Pieninach:

*) stacja turystyczna w Szczawnicy u Majorczaka — 25 miejsc, *) stacja turystyczna w Czorsztynie „Kurpielówka" — 100 miejsc, *) stacja w Szczawnicy — 15 miejsc.

W Beskidzie Sądeckim i Pogórzu Rożnowskim:

Stanica Rożnów — 20 miejsc, Kobyli Grodek na jez. Rożnowskim — 100 miejsc.

VI. Województwo śląsko-dąbrowskie:

W Beskidach: *) Stożek — 60 miejsc, *) Soszów — 30 miejsc, *) na Tule pod Czantorią — 16 miejsc, *) Równica — 77 miejsc, *) na Błatniej — 25 miejsc, *) Pod Baranią Górą — 73 miejsc, *) pod Klimczokiem — 60 miejsc, *) na Szyndzielni — 80 miejsc, *) na Stefance koło Bielska — 10 miejsc, *) na Skrzycznym — 35 miejsc, *) Wisła — 22 miejsca, na Przełęczy Samopolskiej „Biały Krzyż" — 20 m.

W Sudetach:

Na Kopie Biskupiej — 120 miejsc, Głuchołazy — „Hotel Śląski" — 56 miejsc.

W Zagłębiu Węglowym:

Gliwice — ul. Światowida — 60 miejsc, Zabrze ul. Cmentarna — 20 miejsc, Na Śląsku Opolskim: Opole, na wyspie Bolka — 50 miejsc, Raciborz, dom turystyczny — 50 miejsc, Otmuchów — ośrodek wodny — 80 miejsc.

V. Województwo wrocławskie:

W Karkonoszach i okolicy: *) Jelenia Góra, Plac Wolności 36 — 40 miejsc, *) Jelenia Góra — hotel turystyczny — 100 miejsc, *) Karpacz Dom Turystyczny 60 miejsc, Karpacz, ośrodek wodny — 10 miejsc. *) Szklarska Poręba, wodospad Szklarki — 20 miejsc, *) Sobieszów schronisko — 80 miejsc, *) Przesieka willa „Zorza" 28 miejsc, *) pod Szrenicą — 60 miejsc, *) Na Szrenicy — 80 miejsc, *) Pod Łabskim Szczytem — 45 miejsc, *) Nad Śnieżnymi Kotłami — 30 miejsc, *) Pod Śnieżką — 65 miejsc, *) Na Śnieżce — 20 miejsc, *) Mała Łomnica — 10 miejsc, *) zamek Kynast — 10 miejsc, *) Nad Małym Stawem „Samotnia" — 57 miejsc, *) Na Polanie YMCA — 20 miejsc, *) Na Przełęczy Karkonoskiej — 70 miejsc, *) na Przełęczy Kowarskiej — 26 miejsc, na Rubieży — 10 miejsc, *) Strzecha Akademicka — 140 miejsc, *) Perła Zachodu pod Jelenią Górą — 30 miejsc.

W Górach Izerskich: *) Rozdroże Izerskie — 80 miejsc, *) Wysoki Kamień — 10 miejsc, Bobrowe Skały 8 miejsc, na Kwarcu (Stóg) — 20 miejsc.

W górach Wałbrzyskich: *) Na Chełmcu — 12 miejsc, *) Na zamku Grodno — 30 miejsc, *) na jez. Bystrzyckim — 10 miejsc, Dom Turystyczny „Pod Słońcem" w Wałbrzychu — 65 miejsc, *) Szczawno — Zdrój ul. Kościuszki 9 — 60 miejsc, *) Sczawno-Zdrój ul. Kościuszki 7 — 70 miejsc, Szczawno Zdrój ul. Promenada — 70 miejsc, Ślęza nad Sobótką: schronisko górne na Ślęzie — 16 miejsc, schronisko dolne pod Ślęzą — 12 miejsc.

W górach Kłodzkich: *) Kłodzko, Hotel „Czarny Niedźwiedź" — 50 miejsc, *) Kudowa dom turystyczny „pod Stawem" — 30 miejsc, *) Kudowa „Dom Artysty" — 30 miejsc, *) Międzygórze — 40 miejsc, *) Pod Śnieżnikiem — 45 miejsc, *) Na Szczelińcu — 15 miejsc, *) Na Koziej Hali koło Dusznik — 30 miejsc, na Marii Śnieżnej I — 20 miejsc, II — 20 miejsc, Na Przełęczy Spalonej — 20 miejsc, na Wielkiej Sowie — 60 miejsc, — Bardo — Hotel — 20 miejsc.

Poza górami:

*) Wrocław ul. Kopernika 1 — 350 miejsc, Ziembice, Dom Turystyczny — 20 miejsc.

VI. Województwo poznańskie:

*) Poznań, Gospoda Targowa przy ul. Grunwaldzkiej — 600 łóżek, *) Biskupin — 60 miejsc, Kępno — 20 miejsc, *) Ostrów Lednicki — 20 miejsc, *) Kiekrz — 40 miejsc, Zielona Góra — schronisko PTK — 100 miejsc.

VII. Województwo bydgoskie:,

Bydgoszcz, schronisko PTK — 30 miejsc, Włocławek ul. Słowackiego — 20 miejsc, Kruszwica, ośrodek wodny nad Gopłem — 350 miejsc, *) Toruń Legionów 24 — 30 miejsc, Łęgnowo koło Bydgoszczy, stanica kajakowa 10 miejsc, Chmielniki, ośrodek wodny Ligi Morskiej — 40 miejsc, Rudzki Most — stanica kajakowa — 10 miejsc, Sokola Kuźnica, stanica kajakowa — 20 miejsc, Rytel, stanica kajakowa — 10 miejsc, Charzykowo — stanica kajakowa — 10 miejsc, Różana stanica kajakowa — 20 miejsc, Koronowo nad Brdą, stanica kajakowa — 10 miejsc, Tleń w Borach Tucholskich stanica kajakowa 10 miejsc.

VIII. Województwo szczecińskie:

*) Szczecin, Hotel Orbisu — 109 miejsc, *) Szczecin — Dom Turystyczny PTK — 300 miejsc, Szczecin ośrodek Ligi Morskiej — 20 miejsc, *) Stargard nad Iną, schronisko PTK 40 miejsc, Koszalin — 60 miejsc, Bytów Zamek — 40 miejsc, *) Słupsk — Hotel 100 miejsc, *) Międzyzdroje Dom Turystyczny PTK — 100 miejsc, Międzyzdroje ośrodek Ligi Morskiej — 50 miejsc, Kołobrzeg — 45 miejsc, Darłowo schr. PTK 30 miejsc, Darłowo — ośrodek Ligi Morskiej — 30 miejsc, *) Ustka — schr. PTK — 30 miejsc, Ustka ośrodek Ligi Morskiej — 50 miejsc, Uniesty — 25 miejsc, Ustronie — 50 miejsc, Niechorze — 35 miejsc, Wisełka — 20 miejsc, Dziwnów, — 40 miejsc, nad jez. Gardno — 30 miejsc, *) Połczyn Zdrój — 60 miejsc, Klauszewo — 100 miejsc, Czaplinek — 30 miejsc, Golęciny — ośrodek Ligi Morskiej — 63 miejsca.

IX. Województwo gdańskie:

Gdańsk — Wrzeszcz, Dom Turystyczny YMCA 50 miejsc, Wrzeszcz, Dom Turystyczny Tow. Prz. Żoł. przy ul. Kopernika — 100 miejsc, Gdańsk ul. Rokossowskiego 44 — 50 miejsc, Gdańsk Hotel Turystyczny Orbisu — 153 miejsc. Sopot Grand Hotel — 100 miejsc, Gdynia ośrodek Ligi Morskiej w Hotelu „Riviera" — 40 miejsc, Hotel Turystyczny Ligi Morskiej przy Basenie Sportowym — 200 miejsc, Kwidzyń — 40 miejsc, Lębork — 25 miejsc, Elbląg Hotel Turystyczny Orbisu ul. Królewiecka — 42 miejsc, dom Turystyczny PTK — 100 miejsc, Łysica na Mierzei Wiślanej — 60 miejsc, Puck — 20 miejsc, Łeba — 30 miejsc, Sztutowo — 50 miejsc, Krześnia — stanica kajakowa — 10 miejsc, Hallerowo — ośrodek Ligi Morskiej — 100 miejsc, Suchacz — schronisko PTK — 20 miejsc.

X. Województwo olsztyńskie:

Olsztyn: *) Bałtycka 1 — 120 miejsc, *) Wysoka Brama 100 miejsc, Ośrodek Ligi Morskiej — 30 miejsc, Dorotowo — 40 miejsc, Lalka nad jez. Łańskim — 10 miejsc, Bajka nad jez. Pluszne 10 miejsc. Warmia: Reszel — 40 miejsc, Frombork — 50 miejsc, *) Lidzbark — 60 miejsc, *) Święta Lipka — 25 miejsc, Orneta — 50 miejsc. Jez. Mazurskie: Giżycko: *) Hotel Orbisu — 98 miejsc, Ośrodek Ligi Morskiej — 100 miejsc, *) Węgorzewo — 25 miejsc, *) Pisz — 25 miejsc, Orzysz — 30 miejsc, *) Ruciany — 40 miejsc, *) Mikołajki 50 miejsc, *) Kętrzyn 25 miejsc, *) Mrągowo 30 miejsc, *) Krutynia — 20 miejsc, *) Wilkasy — 50 miejsc, *) Ostróda 20 miejsc, Iława — Ośrodek Ligi Morskiej — 20 miejsc, *) Pluszki koło Ostródy 20 miejsc, Pasłęk Wysoka Brama — 20 miejsc.

XI. Województwo białostockie:

*) Białowieża — 200 miejsc, *) nad jez. Wigry — 100 miejsc, *) Augustów Hot. Tur. 200 miejsc, Laski nad Czarną Hańczą — stanica kajakowa — 6 miejsc. Mikaszówka w Puszczy Augustowskiej — 6 miejsc, Olecko nad jez. — 20 miejsc.

XII. Województwo lubelskie:

Lublin, Dom Turystyczny PTK — 30 miejsc, Zamość — 20 miejsc, Kazimierz nad Wisłą — 150 miejsc, Puławy — 30 miejsc.

WCZASY WĘDROWNE

Umowa Funduszu Wczasów Pracowniczych z PTK na obszarze Mazur i Karkonoszy.

Jedna z ważniejszych zdobyczy świata pracy, jakim są wczasy pracownicze, i podstawa finansowa tej zdobyczy — Fundusz Wczasów Pracowniczych, nie są w chwili obecnej w stanie objąć wszystkich uprawnionych do korzystania z tej instytucji. Z drugiej zaś strony zagadnienie turystyki powszechnej, tak doniosłe i ważne zarówno ze względów politycznych, gospodarczych, społecznych jak i kulturalnych oraz zdrowotnych nie jest narazie jeszcze przygotowane ani organizacyjnie, ani finansowo.

Z tego też względu doniosłą rolę odgrywają w życiu pracowników tzw. wczasy wędrowne, stanowiące połączenie 2 czynników: wypoczynkowego i krajoznawczo-turystycznego. Wczasowicz spędza swój dwutygodniowy urlop nie w jednej miejscowości przez cały czas, jak to ma miejsce przy wczasach zwykłych, lecz w kilku (przeważnie w 4), poznając dzięki temu 4 różne okolice kraju, wycieczkując, a jednocześnie mając zapewnione miejsce i wyżywienie po kilka dni w każdym domu wypoczynkowym Funduszu Wczasów, bądź w domu wycieczkowym (schronisku) Polskiego Tow. Krajoznawczego lub Polskiego Towarzystwa Tatrzańskiego. Ponieważ podróż i pobyt w okresie wczasów odbywa się w ramach Funduszu Wczasów Pracowniczych, tym samym uczestnik wczasów wędrownych ma zapłacony pobyt (mieszkanie i życie) i zapewniony bezpłatny przejazd kolejowy.

W r. b. tytułem próby Fundusz Wczasów Pracowniczych zawarł umowy o korzystaniu ze schronisk przez Wczasy Wędrowne w okresie maj — sierpień z Polskim Tow. Krajoznawczym, jeśli chodzi o domy wycieczkowe na Warmii i Mazurach i Towarzystwem Tatrzańskim i Krajoznawczym, jeśli chodzi o Karkonosze. Na Warmii i Mazurach wczasy te obejmują Olsztyn, Ruciane, Mikołajki i Wilkasy pod Giżyckiem; w Sudetach schroniska pod Śnieżką, na Przełęczy Karkonoskiej, YMCA, pod Łabskim Szczytem, pod Szrenicą i na Szrenicy.

TURYSTYKA MŁODZIEŻOWA

Domy wycieczkowe dla młodzieży.

Od roku 1926 rozpoczęto w Polsce dla ułatwienia ruchu wycieczkowego młodzieży tworzenie domów wycieczkowych dla młodzieży, urządzanych częściowo w domach specjalnie dla tego celu budowanych np. w Krakowie na Oleandrach, w Pieninach pod Trzema Koronami, w Jurgowie na Spiszu, częściowo zaś w budynkach szkolnych.

W roku 1938 domów takich było już około 200, ilość noclegów przekroczyła 200.000. W czasie wojny wiele domów uległo zniszczeniu, inne zmieniły przeznaczenie.

W roku 1948 Ministerstwo Oświaty postanowiło wobec wzrastającego ruchu wycieczkowego młodzieży, i równocześnie braku pomieszczeń dla wycieczek wznowić instytucję domów wycieczkowych dla młodzieży. Z wiosną br. domów takich, zarządzanych przez Kuratoria Okręgów Szkolnych, było już 77, a posiadały one przeszło 400 miejsc noclegowych. Będą one zatym w roku bieżącym już bardzo przydatną bazą dla wycieczek młodzieży. Zostały one rozmieszczone bardzo planowo i nie ma żadnego województwa, w którym nie było by ani jednego domu wycieczkowego dla młodzeży. Stosunkowo najwięcej mają ich dziś województwa Bydgoskie i Olsztyńskie, najmniej, bo tylko po jednym, województwa warszawskie i łódzkie.

Rozmieszczenie schronisk przedstawia następująca tabelka według stanu z kwietnia br.:

woj.	Bydgoskie	schronisk	12	miejsc	380
,,	Białostockie	,,	4	,,	254
,,	Gdańskie	,,	9	,,	410
,,	Katowickie	,,	4	,,	181
,,	Kieleckie	,,	5	,,	255
,,	Krakowskie	,,	9	,,	490
,,	Lubelskie	,,	5	,,	380
,,	Łódzkie	,,	1	,,	54
,,	Olsztyńskie	,,	10	,,	350
,,	Poznańskie	,,	3	,,	540
,,	Rzeszowskie	,,	5	,,	280
,,	Szczecińskie	,,	5	,,	180
,,	Warszawskie	,,	1	,,	120
,,	Wrocławskie	,,	4	,,	200
	razem schronisk		77	miejsc	4174

S p r o s t o w a n i e

W Nr 8 Biuletynu z 23 kwietnia br. na stronicy 4-ej umieszczono błędnie nagłówek „Ministerstwo Komunikacji przygotowuje wydanie Informatora Wycieczkowego dla Młodzieży".

Jak to z treści tej wzmianki wynika powinno być „Ministerstwo Oświaty . . . . itd.".

OCHRONA PRZYRODY I KRAJOBRAZU

Ustawa o ochronie przyrody.

7 kwietnia rb. Sejm Ustawodawczy RP jednomyślnie przyjął ustawę o ochronie przyrody.

Ustawa łączy się ściśle ze zmianami, jakie zaszły w życiu politycznym i gospodarczym naszego kraju. Ujmuje ona zagadnienie ochrony przyrody, rezerwatów i parków narodowych, ale bierze również pod uwagę rzecz najistotniejszą, a mianowicie problem gospodarki zasobami natury i sił wytwórczych przyrody w celu zabezpieczenia i wzmożenia ich produkcyjności. Rabunkowa gospodarka siłami przyrody prowadzi zawsze do żywiołowych klęsk posuchy, powodzi itp. Sprawa ta ma duże znaczenie dla naszego życia gospodarczego. Toteż nowa ustawa zawiera przepisy szczegółowe, umożliwiające długofalową, planową gospodarkę zasobami sił przyrody. Art 10 zawiera przepisy, które nakładają na Ministra Leśnictwa obowiązek czuwania nad zalesieniem, zadrzewieniem i zakrzewieniem lotnych piasków, stoków górskich, źródlisk górskich, czy nadbrzeży wód otwartych. Ustawa przewiduje specjalną organizację ochrony przyrody nie tylko pod względem konserwatorskim, ale i w dziedzinie eksploatacji jej zasobów. Na czele tej organizacji stoi Minister Leśnictwa, w kórego dyspozycji znajduje się gros obiektów przyrody. Otrzymuje on do pomocy fachowy organ w osobie konserwatora naczelnego przyrody. Władzą drugiej instancji dla spraw przyrody jest wojewoda, który ma do pomocy wojewódzkiego konserwatora przyrody, wreszcie władzą pierwszej instancji jest starosta. Przy władzach drugiej instancji utworzone będą ponadto Komitety Ochrony Przyrody. Poza tym organem ochrony przyrody jest administracja lasów, która spełnia bezpośredni nadzór nad przestrzeganiem przepisów, dotyczących ochrony. Niezależnie od tej organizacji o charakterze administracyjnym zostaje powołana Państwowa Rada Ochrony Przyrody, składającą się z 30-tu członków, przedstawicieli poszczególnych resortów, ludzi nauki i osób zasłużonych na polu ochrony przyrody. Rada ta wyposażona jest w daleko idące kompetencje. Jest ona ciałem opiniodawczym nie tylko dla Ministra Leśnictwa, ale dla wszystkich resortów, zainteresowanych dyspozycją i użytkowaniem sił przyrody, czy też jej ochroną. Do zakresu działania Państwowej Rady Ochrony Przyrody należy m. in. inicjatywa w zakresie ochrony przyrody, wydawanie opinii, dotyczących ochrony przyrody, wydawanie opinii w sprawach gospodarki w parkachnarodowych, oraz w sprawie prac badawczych w tych rezerwatach przyrody. Żaden resort nie może rozpocząć jakiejkolwiek poważnej swej czynności w zakresie użytkowania sił przyrody bez zasięgnięcia opinii Rady. Ustawa przewiduje sankcje karne w wypadkach łamania postanowień anulując równocześnie ważność dotychczasowej ustawy z marca 1934 r.

Nowa ustawa reguluje działalność konserwatorską odnośnie zabytków przyrody, pomników i parków narodowych, ważnych ze względów naukowych i społecznych, jako miejsce wypoczynku dla szerokich mas pracujących.

Z ŻYCIA STOWARZYSZEŃ KRAJOZNAWCZO-TURYSTYCZNYCH

Zjazd walny delegatów Pol. Tow. Tatrzańskiego w Zakopanem obradował w niedzielę 15 maja przy udziale delegatów niemal wszystkich oddziałów towarzystwa. Członkowie zarządu przybyli do Zakopanego już w dniu poprzednim i odbyli krótkie posiedzenie zarządu pod przewodnictwem wiceprezesów dyr Wróbla i prof. dr Goetla. Na posiedzeniu tym przygotowano zarówno stronę sprawozdawczą, jak i programową zjazdu.

Obradom walnego zjazdu przewodniczył Prezes PTT Minister Władysław Wolski, przy udziale wszystkich wiceprezesów i większości członków zarządu. Po przyjęciu protokółów z poprzednich zjazdów delegatów, sprawozdanie ustępującego zarządu, rozdane obecnym na piśmie, streścił wiceprezes prof. dr Goetel oraz dyr centralnegobiura PTT w Krakowie B. Małachowski.

Ze sprawozdania tego dowiedzieliśmy się, że w roku 1948 liczba Oddziałów PTT nie wzrosła, a towarzystwo ma nadal 23 oddziały, ponadto 17 autonomicznych kół miejscowych i 9 delegatur, podporządkowanych oddziałom miejscowym. O ile ilość kół nie wzrosła, wzrosła pokaźnie ilość członków. W roku 1947 było ich tylko 5.614, w roku 1948 zaś 8.276, czyli przyrost wyniósł 2.662 osoby tj. 43%. Wszystkie oddziały, prócz Gdańska i Jarosławia, wykazały pokaźny przyrost, który w niektórych oddziałach wynosił ponad 100% poprzedniej liczby członków. Tylko 2 oddziały liczyły ponad 1000 członków, Kraków 2.003 członków i Katowice 1.755 członków. Na trzecim miej-

scu stoi oddział w Zakopanem 870 członków, na czwartym w Bielsku — Białej 826 członków, dopiero na piątym oddział w Warszawie 514 członków. 56% członków płaciło składkę normalną, 44% składki zniżkowe, a była to przeważnie młodzież studiująca.

Dla kierownictwa spraw administracyjnych, wydawnictw i agend budowlanych, które wobec rozbudowy schronisk wzrastają coraz więcej, były czynne trzy biura PTT. Dyrektorem Centralnego Biura PTT w Krakowie był ob. Bohdan Małachowski, Biura Tatrzańskiego w Zakopanem ob. Zygmunt Wójcik, Biura Sudeckiego w Jeleniej Górze do jesieni 1948 mgr. Jerzy Ustupski, a po powołaniu go na burmistrza Zakopanego dyr Włodzimierz Młotkowski z Polanicy-Zdroju. —

Walny Zjazd wyraził życzenie aby koła, względnie delegatury PTT powstały jeszcze conajmniej w Rzeszowie, w Sosnowcu, Zabrzu, Świdnicy, Myślenicach, Szczyrku, Wiśle, Karpaczu i Szklarskiej Porębie.

Dzięki wysokim subwencjom Ministerstwa Komunikacji, zarówno zarząd główny, jak i oddziały miejscowe prowadziły na wielką skalę akcję budowlaną. Nowych schronisk budowano niewiele (np. na Hali Ornak w Tatrach); natomiast odrestaurowano wiele zniszczonych schronisk, szczególnie w Beskidach Zachodnich i Sudetach.

Energicznie przystąpiono też do odnawiania szlaków i ich znakowania w Tatrach, Beskidach i Sudetach. W ciągu roku odnowiono je na długości 1414 km. Najwięcej szlaków wyznakowały: oddział w Żywcu, Bielsku, Kłodzku, Cieszynie, Katowicach oraz centralne biuro i biuro tatrzańskie w Zakopanem. Użyto na to subwencję Min. Kom. w kwocie 3.500.000 zł.

Sprawozdanie wymieniało w dalszym ciągu bogatą działalność wydawniczą zarządu głównego i oddziałów, organizację wycieczek, akcję odczytową; prace naukowe do których zaliczono też badanie jaskiń w Tatrach, współudział w ustalaniu polskiej nomenklatury Sudetów, akcję ratowniczą, działalność narciarską itd.

Rachunek wydatków i dochodów zamyka się za rok 1948 cyfrą 30.154.971 zł, w czym straty wynoszą 139.270 zł.

Po krótkiej dyskusji sprawozdanie przyjęto do wiadomości, ustępującemu zarządowi udzielono absolutorium, zatwierdzono program działalności na rok 1949 wraz z preliminarzem budżetu.

Z uchwał programowych na pierwsze miejsce należy wysunąć uchwałę, dotyczącą fuzji z Pol. Tow. Krajoznawczym w jedno stowarzyszenie. Zjazd wyraził nawet życzenie, aby Prezydia obu stowarzyszeń prowadziły akcję możliwie sprężyście, tak, aby już w miesiącach jesiennych mogło się odbyć nadzwyczajne walne zebranie PTT i PTK, celem zatwierdzenia fuzji przez przyjęcie statutu nowego zjednoczonego towarzystwa turystycznego.

Pozatym uchwalono dyrektywę dotarcia organizacyjnego do związków zawodowych i stworzenia kół PTT w organizacjach związkowych i przy większych zakładach pracy, a pozatym jaknajdalej idącej pomocy przy organizacji wycieczek masowych warstw pracowniczych.

Po wyborach uzupełniających w skład zarządu głównego wchodzi 29 osób, prezydium stanowią: Prezes, Minister Administracji Publicznej Władysław Wolski, Wice-prezesi prof. dr Walery Goetel, rektor Akademii Górniczej w Krakowie, poseł Włodzimierz Reczek w Warszawie, mgr. Tomasz Wróbel, prezes Oddziału PTT w Bielsku i inż. Bogdan Laszczka, architekt z Krakowa, sekretarzem generalnym jest dr Jan Dorawski, jego zastępcą mgr. Tadeusz Kerc, skarbnikiem dr Stanisław Kowenicki, jego zastępcą prof. dr Władysław Milata — wszyscy z Krakowa. Pozatym wchodzi w skład zarządu 20 osób z rozmaitych miejscowości. Wraz z Prezydium w Zarządzie zasiada 11 członków z Krakowa, 7 z Warszawy, 3 zWrocławia, 3 z Zakopanego i po jednym z Katowic, Bielska, Cieszyna, Nowego Sącza i Żywca.

Walny Zjazd Delegatów PTK

16 czerwca odbył się w Olsztynie doroczny walny zjazd delegatów Oddziałów Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego. Zjazd miał charakter uroczysty, gdyż połączony był z otwarciem 2 schronisk w Olsztynie (jedno w „Wysokiej Bramie“ przy ul. Gen. Świerczewskiego, drugie przy ul. Bałtyckiej 1) oraz w sposób symboliczny (przez odsłonięcie mapy — tablicy) pozostałych 13 schronisk na terenie woj. olsztyńskiego. Zjazd zaszczycili swą obecnością vice-marszałek Sejmu Stanisław Szwalbe oraz dyrektor Biura Turystyki Ministerstwa Komunikacji dr Zygmunt Filipowicz i jego zastępca Józef Szelichowski.

Obradom przewodniczył prezes Polskiego Tow. Krajoznawczego viceminister prof. dr Stanisław Leszczycki. W toku obrad zaproszono do prezydium zasłużoną, wieloletnią działaczkę na polu utrzymania polskości na Mazurach i jednocześnie działaczkę krajoznawczą — ob. Emilię Biedrawinę, której zjazd zgotował serdeczną owację.

Sprawozdanie z działalności w r. 1948 złożył vice — prezes dyrektor Kazimierz Staszewski. W działalności swej w pierwszym rzędzie Zarząd Główny położył nacisk na takie rozwiązanie

sprawy krajoznawstwa, by ze względu na swoje walory kształcące i wychowawcze służyło ono masom społeczeństwa. Rzucone przez Prezydenta R. P. Bolesława Bieruta hasło upowszechnienia kultury stwarzało dogodne warunki dla upowszechnienia krajoznawstwa. Zarząd Główny celem zorganizowania szerokiej bazy społecznej dla działalności nawiązał łączność z Wydziałem Kulturalno-Oświatowym Komisji Centralnej Związków Zawodowych i z Funduszem Wczasów Pracowniczych. Zarząd Główny delegował 3 przedstawicieli do Komisji Krajoznawczej przy Komisji Centralnej Związków Zawodowych, która to Komisja przepracowała zasady racjonalnego wycieczkowania, ochrony przyrody i zabytków przeszłości. Przedstawiciele Zarządu Głównego, jako prelegenci, brali udział w kursie dla instruktorów kulturalno-oświatowych, zorganizowanym przez Fundusz Wczasów Pracowniczych w Spale. Zaprojektowano nową postać wczasów, mianowicie wczasy wędrowne, o charakterze wybitnie krajoznawczym. Dla wczasowiczów rozpoczęto wydawać specjalne „Informatory Krajoznawcze", ułatwiające poznanie tej połaci kraju, w której wczasowicz wypoczywa. Rozprowadzeniem ich zajmie się Fundusz Wczasów. Dla świetlic i domów wypoczynkowych przygotowano wskazania, dotyczące ochrony przyrody i zabytków przeszłości, oraz wskazania praktyczne, dotyczące wycieczek. W roku 1948 PTK przeprowadziło odbudowę 22 schronisk, dzięki otrzymanej od Ministerstwa Komunikacji subwencji 26.861.000 zł. Najpoważniejszym dorobkiem w dziedzinie schronisk może się wykazać Okręg Olsztyński PTK, który dzięki sprężystości poszczególnych członków Zarządu Okręgu i miejscowych Oddziałów zdołał zabezpieczyć i odbudować już w roku 1948 15 schronisk. W uznaniu szczególnych zasług, położonych na tym polu, vice-prezes okręgu w Olsztynie, naczelnik wydziału komunikacyjnego olsztyńskiego urzędu wojewódzkiego inż. Zubelewicz został w czasie obrad zjazdu udekorowany przez Prezesa Leszczyckiego złotą odznaką PTK.

Akcja wydawnicza PTK, oparta była w okresie sprawozdawczym na kontynuowaniu miesięczników „Ziemia" i „Orli Lot" (dla młodzieży).

Ze względu na trwałą wartość niektórych drukowanych artykułów w „Ziemi" postanowiono niektóre z nich formie odbitki drukować w specjalnym wydawnictwie p. n. „Biblioteka Krajoznawcza", której poszczególne zeszyty (dotychczas w liczbie 6) mogą zastąpić do pewnego stopnia przewodnik krajoznawczy. Są to: Szremowicza „Dokąd się wybrać z Sopot", Staśki ,,Darłowo", Staśki „Kamień Pomorski". Staśki „Koszalin"; S. i J. Kołodziejczyka ,,Żelazowa Wola", J. Frankowskiego ,,Kołobrzeg". Pozatym wydano: K. Sosnowskiego ,,Jurajski szlak Orlich Gniazd". i St. Leszczyckiego ,,Krajoznawstwo na usługach upowszechnienia kultury i poznania Polski współczesnej"! Dla zagranicy przygotowano barwne dzieło w języku angielskim pt. ,,Gdańsk — Gateway of Poland".

Wydano również serię 25 pocztówek krajoznawczych w ogólnym nakładzie 125.000 sztuk. Nakład został szybko wyczerpany. W ramach współpracy z ,,Naszą Księgarnią" realizuje się cykl wydawniczy „Piękno Polski". Ukazał się już I-szy tomik ,,Mazury i Warmia". W ramach współpracy z „Czytelnikiem" realizuje się cykl przewodników krajoznawczych. Ukazał się z tego cyklu ,,Szczecin". Zarząd Główny prowadzi też popularyzację krajoznawstwa, współdziałając z dyrekcją ,,Polskiego Radia", która w okresie ferii letnich 1948 r. wprowadziła do programu raz w tygodniu pogadanki krajoznawcze, opracowane przezdziałaczy PTK. Zorganizowana przez PTK wystawa fotograficzna objazdowa, poświęcona pięknu Ziem Odzyskanych objechała Warszawę, Częstochowę, Piotrków, Łódź, Kielce, Tarnobrzeg, Sandomierz, Lublin, Białystok, Włocławek, Toruń, Gydgoszcz, Olsztyn, Gdańsk, Słupsk, Połczyn, Stargard. Wystawę zwiedziło około 100.000 osób. Akcję krajoznawczą prowadzi PTK również i na odcinku młodzieżowym za pośrednictwem Kół Krajoznawczych Młodzieży Szkolnej PTK. Zarząd Główny w roku sprawozdawczym prowadził rozmowy z bliskim i bratnim Polskim Towarzystwem Tatrzańskim, powołując dla tych celów specjalną Komisję Porozumiewawczą.

PTK liczy 72 Oddziały, 5783 członków (nie licząc 25.000 członków kół Krajoznawczych Młodzieży Szkolnej). Oddziały zorganizowały 159 odczytów przy udziale 12.740 słuchaczy, 342 wycieczki z udziałem 14651 uczestników, przejęły i oprowadziły 663 wycieczki, zgłoszone zzewnątrz przy udziale 49.233 uczestników, zorganizowały 16 kursów dla przewodników dla 657 uczestników, wydały kilka serii pocztówek, szereg informatorów i przewodników oraz album ,,Architektura Lublina", zorganizowały muzea w Piotrkowie, Tomaszowie Mazowieckim, i Włocławku, prowadziły biblioteki. Największa biblioteka krajoznawcza w Warszawie liczy 5000 książek. Zbiory fotograficzne posiadają 23 Oddziały (3000 zdjęć i 220 klisz). Oddziały uruchomiły w roku sprawozdawczym 30 schronisk, gościły 11.935 osób i udzieliły 22.655 noclegów.

Sposób wykupywania legitymacji i Odznaki Górskiej Polskiego Związku Narciarskiego.

Komisja Turystyczna PZN podaje do wiadomości wszystkim zdobywcom Odznaki Górskiej w latach 1945 — 1949, że winni się zaopatrzyć w legitymację Odznaki Górskiej oraz wykupić samą Odznakę Górską. Wszyscy przedwojenni zdobywcy Odznaki Górskiej, którzy posiadają legi-

tymację, stwierdzającą stopień zdobytej Odznaki, mogą się zaopatrzyć w nową Odznakę Górską w wypadku zaginięcia poprzedniej.

Wystawianiem legitymacji i sprzedażą Odznak Górskich zajmuje się Biuro Polskiego Związku Narciarskiego w Krakowie, Pl. WW Świętych 8.

Jednocześnie Komisja Turystyczna zawiadamia, że Odznaki Górskie wszystkich kategorii są do nabycia w następującej cenie:

a) odznaka	brązowa	zł	180
b) „	srebrna	zł	220
c) „	złota	zł	300

Przy przesyłkach pocztowych dolicza się koszta porta. Wręczenie numerowanej Odznaki Górskiej wraz z legitymacją dokonuje się z reguły przez Towarzystwo macierzyste zdobywcy. Niestowarzyszeni otrzymują Odznakę w sekretariacie PZN.

Zmiana terminu Walnego Zjazdu Delegatów Polskiego Związku Narciarskiego.

W związku z reorganizacją sportu i koniecznością przepracowania projektu statutu, oraz uzgodnienia go z Władzami Państwowymi, zarówno w zakresie turystyki, jak i sportu — termin Walnego Zjazdu Delegatów PZN, który miał odbyć się w lipcu br., przesunięty zostaje na miesiąc sierpień 1949 r.

Akcja letnia Polskiego Związku Narciarskiego

W dniu 10.VII. br. rozpoczął się w Szczyrku letni obóz kondycyjny PZN dla juniorów, który prowadzą trenerzy PZN mgr. Orlewicz Marian i Lipowski Jan. Powołania na powyższy obóz zostały wysłane przez poszczególne Okręgi według rozdzielnika, ustalonego przez Komisję Sportową i Komisję Wyszkoleniową PZPN. Również w Szczyrku zostanie zorganizowany obóz kondycyjny dla seniorów.

Sprawy turystyczne Polskiego Związku Kolarskiego.

Polski Związek Kolarski podaje do wiadomości, że tegoroczną trasę wycieczki turystycznej P. Z. Kol. ustala się według następującej marszruty: 20. 7. 49 Zjazd do Ostródy (nocleg), 21. 7. Ostróda — Morąg — Pasłęk (nocleg), 22. 7. Młynary — Braniewo — Frombork (nocleg), 23. 7. Frombork — Elbląg — Malbork (nocleg), 24. 7. Malbork — Tczew — Pruszcz — Gdańsk (nocleg).

Kluby proszone są o podanie przypuszczalnej ilości kandydatów na wyjazd w terminie możliwie najszybszym dla zapewnienia odpowiedniej ilości potrzebnych kwater i wyżywienia.

RUCH WYDAWNICZY

Wydawnictwa Biura Turystyki Ministerstwa Komunikacji

Świeżo opuścił prasę album-przewodnik p. n. „Kraków" w formacie 20½ x 22 w objętości 20 stronic; wydany nakładem Ministerstwa Komunikacji. Wydawnictwo przedstawia się bardzo korzystnie pod względem szaty zewnętrznej, drukowane jest na papierze kredowym, techniką rotograwiurową i posiada wielobarwne okładki i takiż planik Krakowa, zaprojektowane przez prof. Chomicza. Treść urozmaicona jest licznymi fotografiami St. Muchy, H. Hermanowicza. M. Dułyka, H. Poddębskiego, J. Dańdy i A. Witscha.

Niedawno Ministerstwo Komunikacji wypuściło przewodniczki ilustrowane: Cz. Piskorskiego „Szczecin z najbliższą okolicą" i St. Szymborskiego „Wybrzeże Polskie". Poprzednio wyszły: St. Zajchowskiej „Ziemia Lubuska", F. Jaśkowiaka „Poznań", J. Kostrzewskiego „Biskupin", T. Bukowieckiego „Wieliczka", M. Orłowicza „Toruń", J. Sykulskiego „Wrocław, Brzeg, Trzebnica, Sobótka"; album przewodnik francusko-angielski „Visitez Cracovie — come to Cracow — Wieliczka", broszurę propagującą Polskie Koleje Państwowe p. n. „Szybko — bezpiecznie — wygodnie", album w 4 językach „Polska" i 3 ulotki „Zwiedzajcie Warmię i Mazury", „Ziemia Lubuska, kraina słońca i owoców", oraz francusko-rosyjską „La Pologne — noeud de communication de l'Europe — Polsza, — komunikacjonnyj uzieł Jewropy".

WYDAWNICTWO MINISTERSTWA KOMUNIKACJI
NAKŁADEM PRZEDSIĘBIORSTWA „WYDAWNICTWA KOMUNIKACYJNE"
Warszawa 12, ul. Kazimierzowska 52

Spółdz. Pracy Zrzesz. Druk. „Linotyp". W-wa, Szustra 1. Tel. 4.26-19.

16